

מדד השלום

יולי 2010

פרופ' אפרים יער ופרופ' תמר הרמן

תקציר הממצאים

לדבר או לא לדבר? (ומה ייצא מזה?) – 71.5% בציבור הישראלי-יהודי תומכים בניהול שיחות עם הפלסטינים אבל רק 32.3% מאמינים שהן יביאו לשלום. פער רחב זה בין תמיכה גבוהה בשיחות לצד מידה נמוכה של אמונה בתוצאותיהן מאפיין בעקביות את דעת הקהל בנושא מאז החתימה על הסכם אוסלו ב-1993.

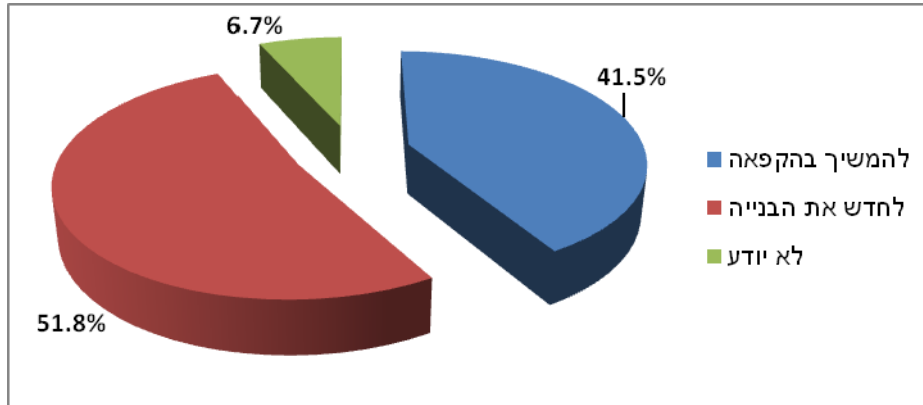
איך לדבר? – רוב ברור (62%) תומכים בהידברות ישירה, ורק 14% מעדיפים הידברות עקיפה נוסח שיחות הקרבה בתיווך השליח האמריקני מיטשל. לשאר אין דעה חד משמעית. פילוח של ההעדפה בנדון על פי הצבעה לכנסת בבחירות האחרונות, מעלה כי בקרב מצביעי כל המפלגות ללא יוצא מן הכלל ההעדפת הרוב המכריע היא לשיחות ישירות!

איך מתפקדים המנהיגים? הדעה השכיחה היא שמדיניות נתניהו לגבי השיחות עם הפלסטינים היא מאוזנת (42.5%), כשהשאר מתחלקים בין מי שסבורים כי היא ותרנית מדי (29%) או קשוחה מדי (17%). באשר לעמדת וושינגטון, כיום, כבעבר, רוב ניכר (57.5%) מעריך כי הנשיא אובמה נוטה יותר לצד הפלסטיני. 28% סבורים שהוא ניטראלי, ורק 8% מעריכים כי הוא נוטה יותר לצד הישראלי.

מחאת שליט לאן? כחמישית (21%) מהמרווינים היהודים אמרו כי הם השתתפו או שבכוונתם להשתתף בצעדי המחאה למען שחרורו של גלעד שליט; זהו שיעור חסר תקדים בישראל, ואולי בעולם של השתתפות הציבור במחאה אזרחית. עם זאת, הציבור חצוי בשאלה האם רצוי שמשפחת שליט תחרף את צעדי המחאה שלה: 48.5% מצדדים בהחרפה ו 43% מתנגדים לכך. פילוח העמדות על פי הצבעה בבחירות האחרונות לכנסת מעלה כי בקרב מצביעי עבודה (63%), קדימה (56%) ויהדות התורה (54.5%) יש רוב למצדדים בהחרפה. זאת לעומת מצביעי הבית היהודי (62%), ישראל ביתנו (56%), שס (55%), ליכוד (50%), שביניהם יש רוב נגד החרפת המחאה של משפחת שליט. בקרב מצביעי מרצ והאיחוד הלאומי הדעות חלוקות שווה בשווה בין התומכים למתנגדים להחרפה.

להקפיא או להפשיר? לקראת סיום מועד הקפאת הבנייה בהתנחלויות בספטמבר הקרוב, רוב לא גדול בציבור (52%) מצדדים בחידוש הבניה, בנימוק שהמשכה פירושו התקפלות בפני האמריקנים והפלסטינים. זאת לעומת 41.5% התומכים בהמשך ההקפאה, בנימוק כי הדבר יועיל לקידום המשא ומתן עם הפלסטינים ולשיפור הדימוי של ישראל בזירה הבינלאומית. פילוח של ההעדפה בנדון על פי הצבעה לכנסת בבחירות האחרונות מעלה כי בקרב מצביעי מרצ (88.2%), עבודה (62.5%) וקדימה (60.2%) יש העדפה ברורה להמשך ההקפאה, לעומת זאת בקרב מצביעי שאר המפלגות, ובמיוחד בקרב שס (81.2%), ישראל ביתנו (73.8%), ויהדות התורה (67.8%), ההעדפה הברורה היא להפשרת הבנייה. ואף על פי כן, שיעור המעריכים כי הממשלה תמשיך את ההקפאה (45%) גבוה יותר משיעור הסבורים כי היא תחדש את הבנייה (37%).

תרשים החודש: להקפיא או לחדש את הבנייה?

הממצאים בהרחבה

רוב גדול (71.5%) בציבור הישראלי-יהודי תומכים בניהול שיחות עם הפלסטינים אבל רק 32.3% מאמינים שהן יביאו לשלום. פער רחב זה בין תמיכה גבוהה בשיחות לצד מידה נמוכה של אמונה בתוצאותיהן מאפיין בעקביות את דעת הקהל בנושא מאז החתימה על הסכם אוסלו ב-1993. בציבור הישראלי-הערבי שיעור התמיכה בשיחות הוא גבוה עוד יותר – 83.7%, וכך גם שיעור המאמינים בכך שהן תישאנה פרי בעתיד הנראה לעין 58.7%. עם זאת, גם בציבור זה אפשר לראות כי שיעור התומכים גבוה במידה ניכרת משיעור מי שמאמינים כי השיחות יעמדו במבחן התוצאה.

גם בשאלה איך יש לנהל את השיחות יש רמה גבוהה של תמימות דעים: רוב ברור (62%) בציבור הישראלי-יהודי תומכים בהידברות ישירה, ורק 14% מעדיפים הידברות עקיפה נוסח שיחות הקרבה בתיווך השליח האמריקני מיטשל. 14.5% סברו כי לא משנה כיצד יתקיימו השיחות – הן לא יניבו פרי. לשאר אין דעה חד משמעית. פילוח של ההעדפה בנדון על פי הצבעה לכנסת בבחירות האחרונות, מעלה כי בקרב מצביעי כל המפלגות ללא יוצא מן הכלל העדפת הרוב המכריע היא לשיחות ישירות. בציבור הערבי הכיוון דומה - 48.9% בעד שיחות ישירות ו-7.8% בלבד בעד שיחות עקיפות. ואולם כאן 25%, כלומר רבע מהמראיינים(!), טענו כי לא משנה אם הן תהיינה עקיפות או ישירות, השיחות יעלו חרס.

הדעה השכיחה בציבור היהודי היא שמדיניות נתניהו לגבי השיחות עם הפלסטינים היא מאוזנת, כלומר בסדר (42.5%), כשהשאר מתחלקים בין מי שסבורים כי היא ותרנית מדי (29%) או קשוחה מדי (17%). הצלבה בין העמדה בשאלה זו להצבעה בבחירות האחרונות לכנסת מעלה כי רוב ממש לסבורים כי מדיניותו של נתניהו מאוזנת יש בקרב מצביעי ליכוד (59.7%), יהדות התורה (59.3%) והבית הלאומי (50%). רוב לסבורים כי מדיניותו קשוחה מדי יש רק בקרב מצביעי מרצ (88%) ואילו רוב המעריכים את מדיניותו כוותרנית מדי יש רק בקרב מצביעי האיחוד הלאומי (75%). מצביעי קדימה נחלקים כמעט שווה בשווה בין שלושת הבררות, ואילו בקרב מצביעי עבודה הדעה השכיחה היא כי מדיניותו היא מאוזנת (46.9%) כשרבע בדיוק סבורים כי היא קשוחה מדי, ו-6% שהיא ותרנית מדי. בקרב מצביעי ישראל ביתנו התמונה דומה אם כי כאן שיעור הרוצים בהקשחה עולה על שיעור הרוצים בהגמשה: מאוזנת 47.6%, קשוחה מדי- 11.9%, וותרנית מדי – 31%.

בציבור הערבי התפלגות עמדות שונה, כצפוי: רוב גדול מאוד 62.9% סבורים כי עמדתו של נתניהו במשא ומתן על הפלסטינים קשוחה מדי ורק 22% סבורים שהיא מאוזנת. 1.1% בלבד חושבים שעמדתו ותרנית מדי.

על רקע החמימות שבה התקבל נתניהו בביקורו בווינגטון בשבוע שעבר, בדקנו האם חל שיפור בדימויו של הנשיא אובמה בציבור הישראלי. בקרב היהודים כיום, כבעבר, רוב ניכר (57.5%) מעריך כי הנשיא אובמה נוטה יותר לצד הפלסטיני. 28% סבורים שהוא ניטראלי, ורק 8% מעריכים כי הוא נוטה יותר לצד הישראלי. בקרב הערבים התמונה כיום הפוכה לחלוטין: 56.5% סבורים כיום כי אובמה הוא יותר פרו ישראלי, ואילו 33.7% שהוא נייטראלי. 13% בלבד מציבור זה סבורים שהוא יותר פרו-פלסטיני.

לקראת סיום מועד הקפאת הבנייה בהתנחלויות בספטמבר הקרוב, בדקנו מהי עמדת הציבור בשאלה קריטית זו. מתברר כי רוב לא גדול בציבור היהודי (52%) מצדדים בחידוש הבנייה, בנימוק שהמשכה פירושו התקפלות בפני האמריקנים והפלסטינים. זאת לעומת 41.5% התומכים בהמשך ההקפאה, בנימוק כי הדבר יועיל לקידום המשא ומתן עם הפלסטינים ולשיפור הדימוי של ישראל בזירה הבינלאומית. פילוח של ההעדפה בנדון על פי הצבעה לכנסת בבחירות האחרונות מעלה כי בקרב מצביעי מרצ (88.2%), עבודה (62.5%) וקדימה (60.2%) יש העדפה ברורה להמשך ההקפאה, לעומת זאת בקרב מצביעי שאר המפלגות, ובמיוחד בקרב שס (81.2%), ישראל ביתנו (73.8%), ויהדות התורה (67.8%), ההעדפה הברורה היא לחידוש הבנייה. ואף על פי כן, שיעור המעריכים כי הממשלה תמשיך את ההקפאה (45%) גבוה יותר משיעור הסבורים כי היא תחדש את הבנייה (37%). בציבור הערבי יש כמעט קונזנס מלא - 88% - כי יש להמשיך ולהקפא את הבנייה, שעה שמיעוט קטן בלבד - 8.7% - הם בעד חידושה. גם כאן שוררת אי בהירות לגבי העתיד, ואולם, בניגוד לציבור היהודי, כאן השיעור הגבוה יותר 46.7% מעריכים כי הממשלה תסיים את ההקפאה ותחדש את הבנייה לעומת 42.4% בלבד הסבורים כי היא תמשיך במדיניות ההקפאה.

אחרי הפסקה ארוכה, ועל רקע הפעולות המחאה הרבות לאחרונה, נגד הגדר בבילעין, נגד הפגיעה בתושבים הפלסטינים בשיח ג'ראח וכמובן למען שחרור גלעד שליט, חזרנו החודש לבדוק האם הציבור הישראלי עדיין תומך ברובו הגדול במחאה חוקית בכל הנוגע לשיחות השלום או שמא חלה תזוזה בעניין. בציבור היהודי, רוב ברור 68.4% תומכים בזכות המחאה בהקשר זה, ובתנאי שהיא חוקית. 24% תומכים גם במחאה לא חוקית אבל שאיננה אלימה ואילו 4.6% תומכים אפילו המחאה לא חוקית ואלימה. תמונה דומה למדי מתקבלת כאשר השאלה מתייחסת למחאה בעניינו של שליט. בציבור הערבי מתגלה תמיכה גבוהה בהרבה בדרכי מחאה לא חוקיות ואף אלימות. כך, 41.8% תומכים במחאה במסגרת החוק בלבד. כשליש 31.9% תומכים גם במחאה לא חוקית אבל לא אלימה, ואילו כחמישית 19%, כמעט פי ארבעה מאשר בציבור היהודי, תומכים אפילו במחאה לא חוקית ואלימה. כשמדובר במחאה למען שליט התמונה כאן דומה אבל שיעור התומכים במחאה לא חוקית ואלימה יורד לכמחצית - 10.9%.

ואם במחאת שליט עסקינן, הרי שכחמישית (21%) מהמרווינים היהודים אמרו כי הם השתתפו או שבכוונתם להשתתף בצעדי המחאה למען שחרורו של גלעד שליט; זהו שיעור חסר תקדים בישראל, ואולי בעולם של השתתפות הציבור במחאה אזרחית. עם זאת, הציבור היהודי חצוי בשאלה האם רצוי שמשפחת שליט תחרף את צעדי המחאה שלה: 48.5% מצדדים בהחרפה ו 43% מתנגדים לכך. פילוח העמדות על פי הצבעה בבחירות האחרונות לכנסת מעלה כי בקרב מצביעי עבודה (63%), קדימה (56%) ויהדות התורה (54.5%) יש רוב למצדדים בהחרפה. זאת לעומת מצביעי הבית היהודי (62%), ישראל ביתנו (56%), שס (55%), ליכוד (50%), שביניהם יש רוב נגד החרפת המחאה של משפחת שליט. בקרב מצביעי מרצ והאיחוד הלאומי הדעות חלוקות שווה בשווה בין התומכים למתנגדים להחרפה. למרבה ההפתעה, ובהנחה שלא מדובר בתופעה של רצייה חברתית,

כלומר, בניסיון "למצוא חן" בעיני המראיין/נת, כשליש מהמראיינים הערבים (30%) השיבו שהם השתתפו או בכוונתם להשתתף במחאה בעניינו של שליט.

פרויקט מדד השלום נערך בחסות תכנית אוונס לגישור ויישוב סכסוכים, אוניברסיטת תל אביב, והמכון הישראלי לדמוקרטיה. הסקר בוצע ב-7-6 ביולי על ידי מכון דחף בטלפון. בסקר השתתפו 605 מראיינים, שהם מדגם מייצג של האוכלוסייה הבוגרת בישראל. טעות המדידה למדגם בגודל זה היא 4.5%. עיבודים סטטיסטיים: גב' יסמין אלקלעי. תקציר המדד פורסם ב"דיעות אחרונות".